

ide POSI-
en, zoo-
finierd-
te — mis-
e storm-
Heb je wel
is, een zui-
van „veel
even“ de
geld hebben?
den staat
en: je krijgt
hebt voor je
lling bestaat
wat dan?
Rechts (uit
eren)? Links
is weer naar
jacht wordt
is daad van
f ophoudt —
anderen ja-
lososfen nog
van-contrast-
er te zoeken
ellingen zijn
ook.

ijk zijn, en
mak een bit-
Maria haar
vent van on-
den tempel
pel verbaasd
uit „Mozes“
n was Philo
toen Hij aan-
dat hij Mo-
hun eigen
eerpun-
oornaamsten
lijven, en op
ecumenische
fische wer-
jaar geleefd,
in was. Ze
lo hun zoo'n
En ze zagen
enomen had.
(of zand in
het vast en
otje, lid van
belprijs voor
rschenen in
destijds aan
stadsnieuws
hebben? De
eerde ver-
ltijd, zoodra
mooren. An-
zelf, en dan
z. de vrien-

voor al wilt
lingen
is van Philo
gesteld.

n uilskuiken

remonstrant-
varen Philo-
n in klij-
eft God wat
ddenmannen,
ken, en nog
moest God

evolutionair)
middengroep
nders, als 't
behoudend;

e barthianen
A. zijn, een
leke jasie
(an Niftrik),
i, maar b.v.
oemden zeg-
omen barthi-
e doorbraak.
die Tweede
links een
tijd tegen de
extremisten.
samen po-
theolo-
reek als wij;
stgenoemden
hunner: ik
ogisch
met jultie
ezegend zijn,
eurig verra-
v. d. A. door-
met lieden,
hebben ge-

scholden, zware communistische revolutionairen; wie weet, zuchten ze, zijn ze allemaal wel ontdaan van hun extremisme? Het debat is nog aan den gang; en voorloopig hoor je er niet meer van. Maar geloof jij ook niet, dat eerstgenoemde achter hun vuistje fluisteren: heb nog maar even geduld, ze komen wel?

Nu, dat laatste geloof ik ook. Ze komen wel. Ten-
zij.....

Tenzij God, op zeer korten termijn of een nieu-
we reformatie geeft, of een versnelde re-
volutie toelaat. Want als de revolutie (die de
doorbraaklieden wel gebruikt, maar ze straks ook
weer onder de extremistenvoeten loopt, en vertrap-
t) haar tempo versnelt, om de heele wereld te revolutio-
neeren, en over de wereldbaan de tegenstelling tus-
schen rechts en links te doorbreken, en den overwin-
naar der wereldrevolutie te verklaren tot den Gema-
tigden Man, den laatsten-Eersten Philopiel zonder
philofielten — want de antichrist kent alleen
maar christenfielten —, dan is de heele
wereld een doorbraakvlakte geworden; de heilsstaat
zal geen rechts en links meer kennen. Philo heeft
straks afgedaan n.l. in de groote stad, die geestelijk
genaamd wordt Sodom en Egypte, alwaar ook onze
Heere, Philo's „tijdgenoot“, gekruisigd is, terwijl Philo
in Alexandrië met de grieken aanpakte.

Och, dat tegenstellingenrijtje.
O, die contrastentafel.
Binnen een paar maanden worden de tegenstellingen
weer anders gesteld; wat heden links was is mor-
gen rechts. En omgekeerd. Het is het oude spelletje
van girondijnen en jacobijnen. Hoe brutaler de filo-
fielten worden, hoe nerveuzer de filofielen. Zetter,
denk aan die t, eerst erin, dan eruit.

Of, nóg een voorbeeld: kijk eens naar persschouw-
verleden week. Een synodale dominee. De man be-
zweert hij hoog en bij laag, dat Gods volk geen ge-
meenschap hebben mag met jou. Noch met je domi-
nee. Want Berkouwer zei tegen ds Van Dijk: u moet
het probleem van het r-e-m-o-n-s-t-r-a-n-t-i-s-m-e
stellen. Op de synode. Toen kreeg je, in die nerveuse
stemming van 1944 de suggestie: rechts, dat was
in 1926 Assen, en links, dat was toen Geelkerken.
In 1944 wees men op Remonstrantisme: dat heette
toen linksch. En de formules van 1944, die waren
rechts. Toen kwam na 1944 de Wereldraad van
Kerken aan de orde. De linksche groep in de synodo-
cratische synode zei: we hebben nu flink ons best
gedaan, in 1944, tegen die lui, die vroeger the o-
l o g i s c h rechtshen heetten, de „Reformatie-lui“,
maar die we netjes als revolutionairen, en dus als
k e r k e l i j k l i n k s c h e n, hebben helpen weg-
sturen. Stuurde niet de rechtsche flank van de haag-
sche dominees een briefje naar jullie, toen ook de
linksche Barkey Wolf een telegrammetje zond? Dus
zijn wij óók mondig, en nemen ook geen blad voor den
mond, en we zeggen: de wereldraad van kerken, dat
kan wel! Neen, zei toen de rechtsche groep in de sy-
node, dat kan niet, want, al zitten we met den groo-
ten teen van den linkervoet in de klemmen van dien
wereldraad (Indië, zending), we zullen toch met de
rechterhand hier in ons polderlandje het roer nog
rechts houden; geen Wereldraad, maar 'n I.C.C.C. die
vaart tusschen communisme en anti-communisme en
tusschen modernistische en orthodoxe theologie
ook door: ze betreedt den koninklijken
weg van Philo. Maar daar komt ineens bij de I.C.C.C.
een groepje, dat van Wesley gezangen zingt, gezan-
gen, die bij „rechts“ zeer in trek zijn; doch zelf zegt
die groep: maar ik ben arminiaan, al heet die
„linksch“. En nu komt een synodocratische domi-
nee, die jou en mij heel erg linksch vindt, en die waar-
schijnlijk zegt: lees toch een philophile krant (Waar-
heid en Eenheid) en blaas toch een philophile wijs
op het fluitje van den vredesman (Toornvliet), nu
komt hij ons allemaal vertellen, dat hij tégen
linksch remonstrantisme is, natuurlijk, maar meneer-
tje, er is óók rechtsch-remonstrantisme; en nu
kiest de I.C.C.C. den philofielen weg.

Schei uit met Philo. Ieder kiest of zichzelf
of een lieveling van hem tot mid-
delpunt: neemt dan een passertje; trekt dan een
cirkel, zoo'n móóie ronde; trekt door dien cirkel een
middellijn, hij kan er duizend-en-één-trekken, als ie
maar een fijne potloodpunt geslepen heeft; noemt dan
van die middellijn het ééne den omtrek rakende R
(rechts) en het ander L (links); en vaart dan heel
parmantig op zijn „koninklijken weg“, den Philo-weg.
Hij gaat, snap je het nu, z i j n e i g e n g a n g, en
denkt: dit is de gang der gematigdheid. Hij is 'n Phi-
lophil. De Philofielentduivel komt hem straks halen
als de storm losbreekt; hij heeft geen stuur meer.

Vandaag was het middelpunt de belijdenis? dan is
Schiller rechts, morgen is het de synode als opper-
kerkeraad, dan is Schiller links.

Heden is Barkey Wolf links — als het gaat om
de oecumenische coalitie, en morgen is hij met een
telegrammetje van een paar kwartjes aan een opper-
kerkeraad rechts: hij komt óók op tegen de lui,
die vroeger rechts heetten, maar aan het centrum (de
bestaande machtsgroep) niet als middelpunt de ge-
bührende eer hebben gegeven.

En, nou oppassen, amice. Niet zeggen: fijn, ze kre-
gen er allemaal weer es van langs. Jij en ik
l o o p e n o o k g e v a a r. De tollenaar lijkt ons
rechts in zijn gebed: o God wees mij zondaar genadig.

Maar hij werd door iedereen links genoemd in de po-
litiek, want hij hielp de bezettende macht, zoo'n veld-
politiekerel. Christus zegt: hij was, toen hij aan 't
bidden ging, p a s o p w e g, om van dat extre-
mistien-en-contra-extremisten-gezeur af te komen,
toen hij naar de norm ging luisteren over de heele
linie, en het gestolene teruggaf, met
een flinke schep er boven op: vierdubbel gaf hij het
terug.

„Wees u zelf, zei ik tot iemand, maar hij kon niet,
hij was niemand“, zei eens een philophile poët in de
rechterflank der delftsche remonstranten, De Genes-
tet. Hij had niet in de gaten, dat het onder zijn zan-
gers en speellieden zóó stond: wees u zelf, zoo zingt
daar iemand, maar hij kon 't niet, hij was..... een
filofiel: — en zijn graf, daar loopen binnenkort de ex-
tremisten van vandaag, als ze den morgen kunnen
halen met 't tegenwoordige vaandel, gayw over heen.
Vandaag hopen ze allemaal, dat er onder de commu-
nisten philofielen komen: Tito b.v. En ze vragen zich
af: hoe komt Thorez in dat vliegtuig naar Moskou,
en hoe gaat hij: als philophile onder de communis-
ten, dien de linkerflank wil wegwerken, of als propa-
gandist voor de vijfde colonne, straks als oorlog
is? Nerveus kijken ze het vliegtuig na. En de groote
politiek wil Franco philophiliseeren, en geeft Tito een
pak Marshalldollars, en hoopt zoo te bereiken, dat wat
die synodale dominee voor de I.C.C.C. Vlaarspeelt —
rechts-links-lijntjes trekken binnen den remonstran-
tencirkel, óók aan washingtonsche gematigden luk-
ken zal binnen den cirkel van het communisme. Noem Stalin links, Tito rechts in zijn kring, en je
wint den philofielen vrede, denken ze. Maar Stalin
zegt: je hebt me broeder genoemd in Yalta, en nu
komt mijn Doktrine. IK ben geen vriendje van Philo.
Denk jij, amice, aan jouw „Doktrine“. Wees jij
geen vriend van Philo, maar wees jij een vriend,
wees jij een metgezel van allen die Gods Naam ten-
slotte vreezen, en dan weer leven naar zijn goddelijk
BEVEL!

Hartelijken groet hoor, en steeds bang zijn voor je
eigen „jodenstreken“, en tot Zondag, je

ADOLPHUS VENATOR.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Nog in één opzicht had Nietzsche tegenover zijn eeuw
het gelijk, althans ten deele, aan zijn kant. Het betreft
het antwoord op de vraag: wat is het fundament van
het Christelijk Europa, en waaraan ontleent het zijn
rijke goederen?

Dit is ook de vraag voor onzen tijd, nu wij het schoon
gebouw zien wankelen, zooals dr Beerling 't zegt: het
wankelende Westen, welks staat en toekomst aller hart
thans met angst vervult.

Daar zijn nu christenen, ook de leiding der a.r.-
partij, die zeggen: daar moet een Europeesche eenheid
komen en daartoe moeten samenwerken: humanisten
en vrijdenkers, roomschen en protestanten. De Euro-
peesche beweging zal, dus sprak prof. G. v. d. Molen
op een samenkomst van den zgn. Europeeschen jonge-
renraad, moeten rusten op drie zuilen: de humanis-
tische, de protestantsche en de roomsch-katholieke
levensovertuiging. Ten onzent, dus deze geleerde, zijn
deze stroomingen het meest in harmonie.

Nu moeten wij wel onderscheiden tusschen de beel-
den: zuilen, en dan gaat het om het fundament, en
stroomingen, want dan spreken wij over invloe-
den.

Het wereldleven rust op het fundament van schep-
ping en herschepping. Wij belijden naar de Schrift, dat
het fundament van het Christelijk Europa is het werk
van den Christus der Schriften, de werking van Zijn
Woord, verkondigd door de getrouwe Kerk des Heeren.
Een ander fundament is er niet.

Het humanisme kan geen grondzuil zijn, want wie
dit aanneemt zegt, dat een der fundamente van het
leven is de heidensche afgodendienst. Dr Beerling
verklaart, dat elk modern handboek het Griekendom
aanwijst als een der vroegste grondslagen van de Euro-
peesche beschaving. Dat zou dan zijn het diepstlig-
gend fundament.

Naar de leer, thans verkondigd voor een jongeren-
raad die meent het leven te kunnen redden, is dan
daarop het fundament van de roomsche levensbeschou-
wing gelegd. Wat zeggen wij, dat de afglijding der kerk,
de loslating van Gods Woord, de synthese van heiden-
dom en christendom — want dat is Rome — een fun-
dament is.

Naar roomsche beschouwing is dit ook zoo, want de
heidensche wijsheid en mythologie, de afgodendienst
dus, wordt gezien als een voortrap van, een inleiding
tot het christendom.

Hier werd dan een fundament gelegd op een fun-
dament, of een zuil geplaatst naast een zuil.

En dan komt het protestantisme, d.i. een verworpen
Reformatie, er als een derde fundament of zuil bij.

Men zie nu niet voorbij, dat de a.r. politiek van onzen
dag op zulke gedachte dan rust, en dat de christelijke
vakbonden hun actie in nog sterkere mate op die ge-
dachte rusten doen. De zaak is dus wel zeer belang-
rijk. Want het gaat hier maar niet om een beschou-
wing, om een theorie, doch om een veel rumoer maken-

de actie, als vrucht van deze beschouwing. En zij, die
hun oogen daardoor laten verblinden, mogen zich wel
ernstig de vraag stellen: of dit denken en doen be-
staanbaar is voor het Woord van God en de daarop
berustende gereformeerde belijdenis.

Wij moeten deze gedachte met kracht verwerpen. Zij
is in den grond niet eens christelijk meer.

Wij kennen en belijden geen ander fundament voor
gansch het leven, geen andere zuil voor het Christelijk
Europa dan de gehoorzame dienst Gods. Voor gansch
het leven en inzonderheid voor het Christelijk Europa,
zijn staat en maatschappij, geldt het Woord der
Schrift: want niemand kan een ander fundament leg-
gen dan gelegd is hetwelk is Jezus Christus. En ver-
wijzen wij naar I Tim. 2:19: evenwel het vaste fun-
dament Gods staat, hebbende dit zegel: de Heere kent,
die de zijnen zijn en: een iegelijk sta af van onge-
rechtigheid, dan kan men wel meenen dat dit geldt
van de kerk des Heeren — wat al niet juist is, omdat
de kerk gebouwd is op het fundament — en dit ook
in dien goeden zin beperken tot de kerk, maar hiermee
is waarlijk niet alles gezegd. Want de kerk Gods heeft,
zoolang zij getrouw bleef aan het Woord van haren
Koning, het fundament mogen prediken en daarop ook
doen bouwen voor het Christelijk Europa, waarom wij
mogen en moeten zeggen, dat dit Europa rust op dit
fundament en alleen ook den rijken zegen, de kracht
van zijn gebouw, dat God het schonk, kan behouden,
als het blijft wandelen in den weg van het Woord
Gods, luistert naar de prediking van de kerk, die dit
getrouw verkondigt.

Zegt men nu: maar ontkent gij dan de aanwezig-
heid van drie stroomingen, dan zou het de historie
en het heden weerspreken zijn, als wij zulks deden.

De apostel Paulus zegt in I Cor. 3:2, als hij het
eenig fundament voor heel het leven heeft gewezen:
een iegelijk zie wel toe, hoe hij daarop bouwt. Daar is
gebouwd met goud en zilver en kostelijke steenen,
maar ook met hout en hooi en stoppelen. Eens ieders
werk zal openbaar worden; want de dag zal het ver-
klaren, dewijl het door vuur ontdekt wordt, en hoe-
danig eens iegelijks werk is, zal het vuur beproeven.
Dit machtige woord teekent heel de historie der Chris-
tenheid. Het is mogelijk, dat iemand, die dwaas ging
bouwen, zelf behouden wordt, doch alzo als door
vuur, n.l. dat hij erkent, dat zijn werk verkeerd was
en terugkeert, ootmoedig en schuldbeuwt, tot het
fundament, dat hij is blijven erkennen. Dat was het
werk van de kerk der reformatie. Als alle mensche-
lijke bouwsels wankelen en het leven in grooten nood
komt, kan God de Heere in Zijn rijke genade weer
Reformatie geven, die zeker ook afbraak is, n.l. ons
hout en hooi en stoppelen verteerd door het vuur der
weer gezonde prediking, maar als de mensch zijn bouw-
sels wil loslaten en terugkeeren tot het eenig ware
fundament, zal opnieuw een rijk leven voor den staat
en voor de maatschappij in groote vrijheid en gehoor-
zaamheid kunnen opbloeien.

Dat hebben wij gezien in de zestiende eeuw, toen
het heidendom het gansche leven weer dreigde te
overwoekeren.

Wij moeten, om de historie van het Christelijk Europa
weer goed te zien, allereerst hierop letten, dat de kerk
des Heeren met de prediking van Woord en sacrament
'n heidensche wereld inging, en dit vreeselijke heiden-
dom moest overwinnen en allengs terugdringen.

Het ligt voor de hand dat ook heidensche elemen-
ten bleven leven. Onze christelijke zending van thans
kan daarvan toch ook spreken. De gehoorzaamheid
ook der kinderen Gods is nimmer volmaakt.

En vergeten wij niet, wat het heidendom is: het is
maar niet iets achterlijks, het begin eener evolutie, de
laagste trap der beschaving, een staat van domheid,
waaruit dan onze trotsche beschaving allengs is op-
gegroeid.

Het heidendom is de natuurlijke mensch, die
zich keert tot de aarde, hier zijn wezenlijke woning wil
bouwen, de stad, die fundamente heeft, en uit de
eigen kracht de vrucht der zonde, het kwaad, wil
overwinnen, ja niet tevreden is met slechts mensch
te zijn, maar Gode gelijk wil worden. Dat zegt ons de
val, onze val in het paradijs.

En dat bevestigt heel de geschiedenis.

Ik herinner mij nu, hoe eenige jaren geleden ergens
een comité van deftige dames zich bezig hield, een
enkel middag in de week met kleertjes te maken
voor een zendingspost, voor de arme heidenkinderen,
zooals zij het zeiden.

Eens in het jaar werden die kleertjes dan ter be-
zichtiging gesteld voor de gemeente.

Wijzigingen Handboek 1950

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoekt de
Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks naar de
administratie in Goes te zenden).

Biz. 10 GRONINGEN. Adres kerkeraad: W. G. Beertink,
p.a. Kerkel. Bureau, Pelsterstraat 44, tel. 30717.
Kerkelijk Bureau (voor inzending van alle stuk-
ken voor den Kerkeraad, boekhouder, Synode-
archief en Justuscomm.): Pelsterstraat 44, tel.
30717.

Biz. 38 BRUCHTERVELD. Ds K. de Hoop is thans tele-
fonisch aangesloten onder nr. 4, Bruchterveld,
Postr. 474531.

Biz. 65 AMSTERDAM-CENTRUM. Adres diaconie: E.
Dik, 2e Kostverlorenkade 11 III, A'dam-W. I.